

Un altre Tarrade

NOVA VISIÓ · L'historiador Joan Esculies descobreix una altra visió de la figura del president en el llibre 'Evitar l'error de Companys! Tarradellas i la lliçó dels Fets d'Octubre', en què analitza el paper de Tarradellas durant aquells dies del 1934

Anna Ballbona
BARCELONA

El 6 d'octubre del 1934, el president de la Generalitat, Lluís Companys, va proclamar l'Estat català dins la República Federal Espanyola. "En establir i fortificar la relació amb els dirigents de la protesta general contra el feixisme —hi havia una vaga general que tenia el principal epicentre a Astúries—, els invita a establir a Catalunya el govern provisional de la República,

que trobarà en el nostre poble català el més generós impuls de fraternitat en el comú anhel de bastir una República Federal lliure i magnífica."

Són les paraules que va pronunciar Companys a les nou del vespre del 6 d'octubre d'ara fa 80 anys, en sortir al balcó del Palau de la Generalitat. És el cop d'efecte que va provar, com el 1931, després de la victòria electoral d'ERC en unes eleccions municipals amb caire plebiscitari, quan es va proclamar, des del balcó de l'ajuntament de Barcelona, la República a

Catalunya. Però aquesta vegada el cop d'efecte no va rutilar.

Oposició en l'entorn

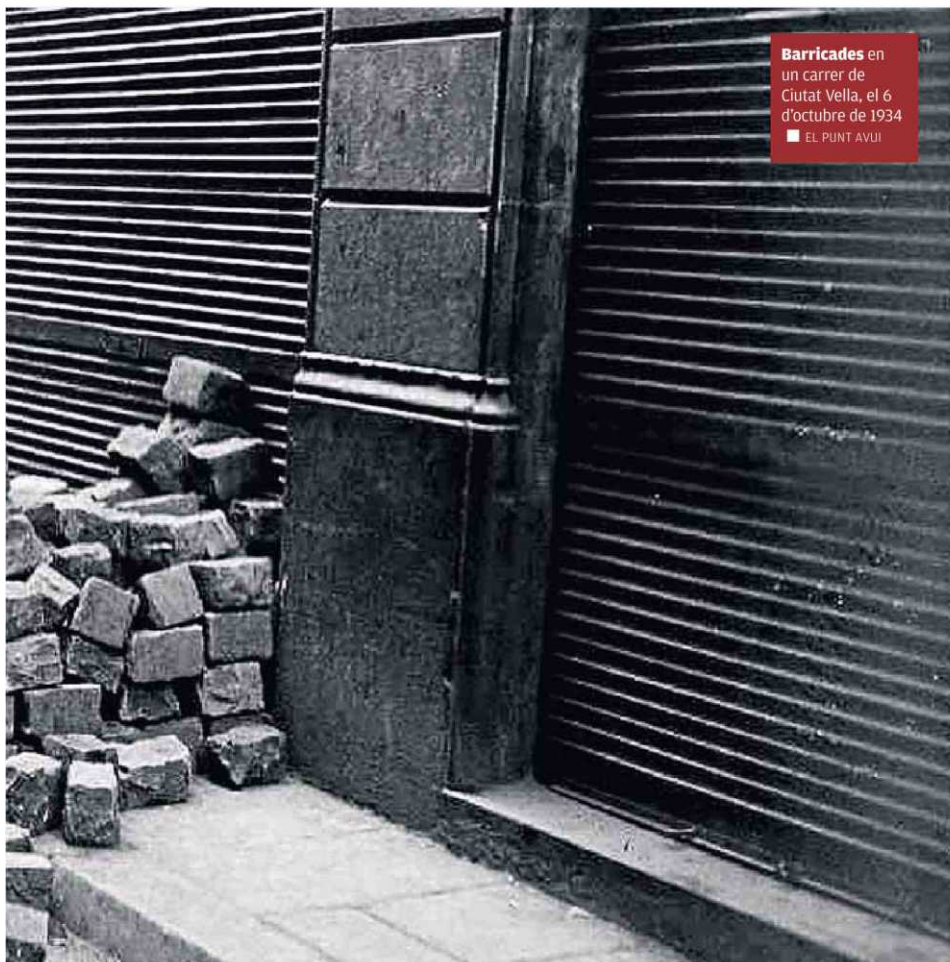
Diversos polítics del seu entorn s'hi havien oposat i li havien demanat que no ho fes, entre els quals hi havia Josep Tarradellas (1899-1988), el que serà president de la Generalitat a l'exili entre el 1954 i el 1977, i que en aquell moment és diputat al Parlament i membre d'una escissió d'ERC (el Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra, el PNRE, coneguts com els panar-

Joan Esculies

Doctorat en història a la UPF amb la tesi 'Josep Tarradellas (1899-1936), Dels orígens a la Guerra Civil', és llicenciat en periodisme i biologia i ha publicat diversos llibres. És coautor de '12.000! Els catalans a la Primera Guerra Mundial'.

res), després d'haver-se barallat amb el president Macià (una baralla que té un fort impacte públic).

Abans, amb el primer govern de Companys, és conseller de Governació i porta a terme una tasca tan imprescindible com desconeguda: ell és qui habilita el Parlament de Catalunya, dignifica la Generalitat, organitza la campanya a favor de l'Estatut, el 1931 fa la campanya d'ERC per a les eleccions que guanyarà... Ja en aquests anys, fa una aposta "per la unitat del catalanisme" i per evitar les proclames in-

Barricades en un carrer de Ciutat Vella, el 6 d'octubre de 1934
■ EL PUNT AVUI

Una figura deformada

"La majoria de coses que s'han dit no són certes, la gent contrària a Tarradellas per interessos molt diferents ajuden a deformar la seva imatge", afirma Esculies, que va fer la tesi doctoral dels primers 40 anys de la trajectòria de Tarradellas. Per exemple, "la mateixa gent que es posa les mans al cap perquè Tarradellas accepta la monarquia són els que a l'exili estaven disposats a acceptar qualsevol cosa". Entre aquests que deformen la figura del president de la Generalitat, hi compta persones que esperaven una recompensa de Tarradellas després d'haver-li donat un cop de mà com a president a l'exili. A més, "ERC deixa que altres partits, que són els sucursalistes (PP i PSOE), siguin els que s'apropiïn de la imatge de Tarradellas", afegeix.

'Evitar l'error de Companys'

Autor: Joan Esculies
Editorial: 1984
Planes: 160
El catalanisme té més present que mai la data del 6 d'octubre del 1934.

panyola significarà l'eliminació de l'autonomia de Catalunya i l'empressonament del govern de la Generalitat –president, consellers i ajuntaments–, a més de 5.000 persones d'esquerres.

Tarradellas estarà uns dies a la presó. Quina lliçó n'extreu Tarradellas, de tot plegat? "Per Tarradellas, l'error de Companys és vincular la política catalana amb l'espanyola", explica Esculies. Aquesta és la frontissa que fa que sovint s'hagi volgut presentar Tarradellas com un home d'ordre o seny, fins i tot reivindicat per alguns alts càrrecs de la dreta espanyola, un perfil que l'historiador desballesta de dalt a baix. "La lliçó que n'extreu Tarradellas no està basada en el fet d'infringir o no la legalitat", afirma

S'ha presentat

Josep Tarradellas com un home d'ordre, un perfil que Joan Esculies desballesta de dalt a baix

Esculies. Ara la translació a l'actualitat que es fa del seu pensament és que Tarradellas era un home de seny, pactista, que en cap pas no plantejaria cap pas il·legal. Res més lluny del que és, en realitat, aquesta figura, que considera que els conflictes s'han de resoldre "de govern a govern". Per exemple, assenyala Esculies, en el cas de l'Estatut del 2006, no hauria entès que un partit català a l'oposició pactés amb el govern espanyol. I, en aquest sentit, reflexiona: "Potser mantenir-se al marge de la dinàmica espanyola era més separatista que proclamar un Estat català" dins la República Federal Espanyola.

Tarradellas queda molt decebut del Sis d'Octubre i no anirà a la llista del Front d'Esquerres, el febrer del 1936. Tanmateix, un cop va esclatar la guerra no va dubtar a posar-se a disposició de Companys, mogut per un sentiment de fidelitat institucional.

Un cop retornat de l'exili, després d'aguantar com va poder una mínima resistència institucional catalana a l'exili, reiterarà que no s'ha de repetir "l'error de Companys". I quan ja és president de la Generalitat retornat a Catalunya intentarà "respectar la bilateralitat" que sempre ha defensat, de relacions de govern a govern, entre l'espanyol i el català. "No li agrada el sucursalisme, perquè veu Catalunya com una cosa separada."

Tot plegat porta a preguntar-se què faria Tarradellas davant la tensió actual de Catalunya i la consulta del 9-N. És política-ficció, és cert, però Esculies anota una idea interessant: "Segurament calcularia molt bé les forces que hi ha en joc." Buscaria que la decisió que es prengués "estigués ava-

llas

cendiàries i, al capdavant, que no porten enlloc. És a dir, més gestió i menys efervescència. Abans de tot això, havia treballat de visitant de comerç i, com a bon gestor que era, havia aconseguit una molt bona posició, cosa que, al mateix temps, tomba un altre dels tòpics que Tarradellas carrega: que s'havia enriquit gràcies a la política. Ell, abans d'entrar-hi, ja havia regalat un cotxe al seu pare.

A Tarradellas, l'historiador Joan Esculies li dedica el llibre *Evitar l'error de Companys! Tarradellas i la lliçó dels Fets d'Octubre*. Es tracta de desmuntar alguns dels tòpics que han caigut sobre la figura de Tarradellas, tant pel que fa a la se-

va posició respecte als Fets d'Octubre com pel que fa als seus postulats polítics en general. Tarradellas era contrari al gest que acabà fent Companys, com també ho era, per exemple, l'aleshores alcalde de Barcelona, Carles Pi i Suñyer. Tot i així, el govern català, de coalició de les esquerres, en aquell moment acaba donant suport en ple a la decisió de Companys, i cadascú actua deslligat del seu partit, que recelava d'aquesta proclamació. Un clima convuls en la política general de l'Estat espanyol com en la situació personal i emocional de Companys.

Un moment tempestuós

Aquí Esculies dóna per fet el caràcter "ciclotímic" del president de la Generalitat, que aleshores passa un moment tempestuós: es casa amb la seva segona esposa, Carme Ballester, militant de les Jerec (l'ala separatista, no pas específicament independentista, d'ERC), que es considera que tindrà una influència creixent sobre ell. D'altra banda, el llibre revela, a partir

d'una base documental, que el seu germà Ramon Maria se suïcida (mor electrocutat en una torre d'alta tensió, i fins ara s'havia donat per fet que havia estat un accident). Hi ha això i hi ha una mar de fons política molt remoguda: segons Esculies, sembla que Companys va provar un gest com el del 1931, però aquesta vegada no li va sortir bé. Companys hi va veure "l'oportunitat de resoldre els diversos problemes que hi havia damunt la taula". Aprofitant la insurrecció capitanejada pel sector caballerista del PSOE, lluitava contra l'amenaça real que la CEDA liquidés la República i l'autonomia catalana, acontentava els sectors més nacionalistes radicals dins d'ERC (separatistes dins d'una federació, no pas independentistes com ho entenem ara) i satisfia els empitats davant la falta de competències i els rabassaires davant els obstacles per tirar endavant l'encallada llei de contractes de conreu.

La proclamació de l'Estat català dins d'una República Federal Es-